THL:n asiantuntija-lausunto terapiatakuu-laista

THL/6225/4.00.02/2024

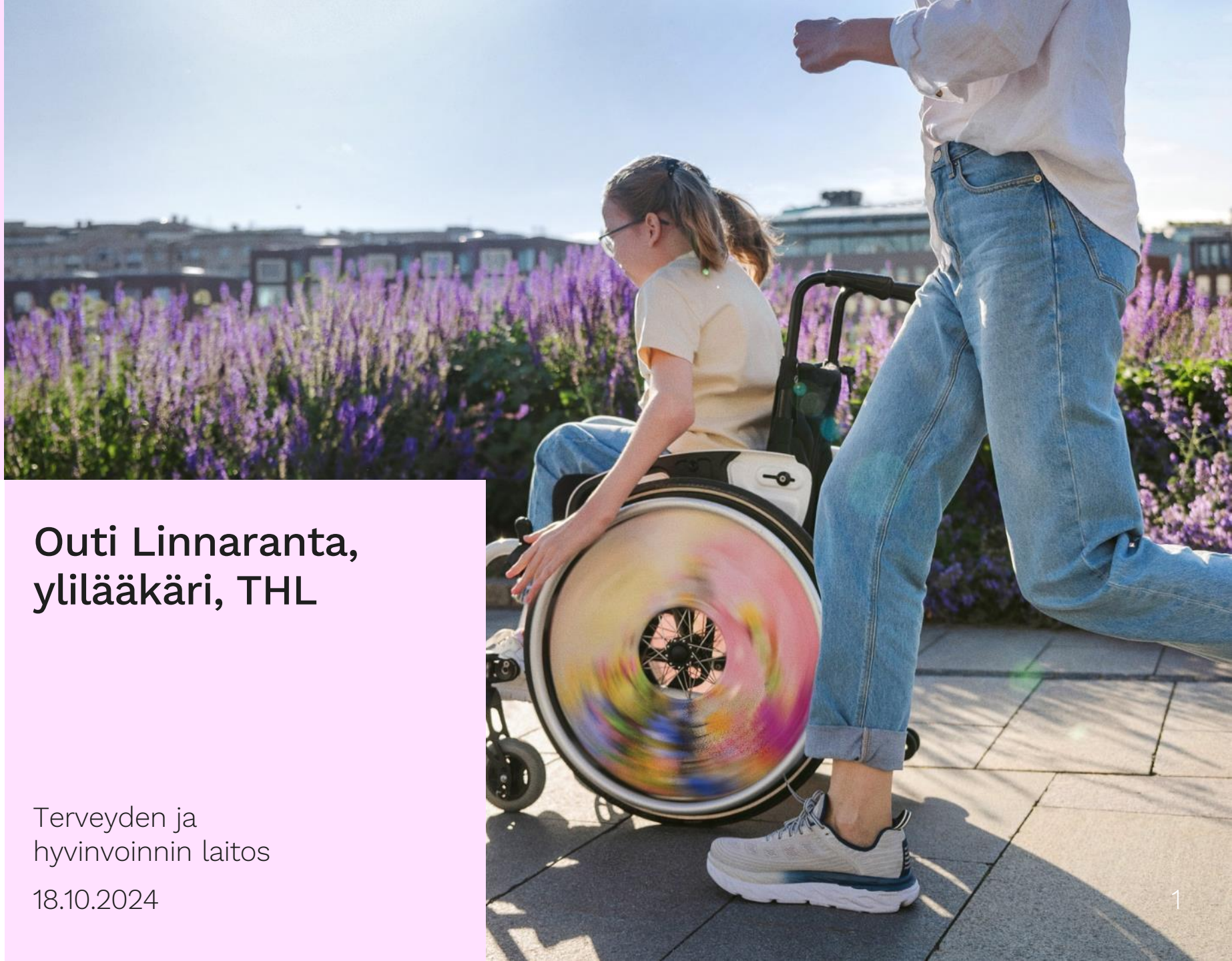

Outi Linnaranta, ylilääkäri, THL

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

18.10.2024

Terapiatakuuesityksessä on paljon kannatettavia asioita

- Kohderyhmä ja tavoite perusteltu
  - Lapset ja nuoret oikea prioriteetti yhteiskunnalle
  - 18-23-vuotiaiden mukanaolo hyvin perusteltu
  - Vahvistaa kohderyhmän toiveiden mukaisesti kohtaavaa tukea ja hoitoa
  - Vaikuttavuuden kannalta tärkeää, että digi on rajattu terapiatakuun ulkopuolelle
  - Kustannusvaikuttavuuden kannalta painotus strukturoituihin ja määrämittaisiin menetelmiin on kannatettava
- Sosiaalihuollon sisällyttäminen lakiin on positiivista
  - Koulukuraattori ja perheneuvola mukaan
  - Hyvinvointialueen mahdollisuus määrittää sosiaalihuollon rooli on tärkeä toimintamallien ja rakenteiden erojen vuoksi
- Madaltaa kynnystä tukeen ja hoitoon
  - Painopiste perustasolla
  - Arvioinnin voi tehdä muu kuin lääkäri
  - Tästä on jo hyvää kokemusta, ei ole vaarantanut turvallisuutta

- Varmistaa jo tehdyn koulutusinvestoinnin **kustannusvaikuttavuutta** ja osaamisen ylläpitoa
- On hyvä että kunkin **hyvinvointialueen** tarpeet ja resurssit voidaan huomioida toteutuksessa
- Menetelmäkoulutukset ovat lisänneet työhyvinvointia ja siten **henkilöstön pitovoimaa**
- Lakipohja kirkastaa johtajille työn tärkeyttä suhteessa muuhun työhön
- Ehkäisee painetta lisäsäästöille lasten ja nuorten palveluissa

Lakia ei voi toimeenpanna täysimittaisena 2025

- Realistista on aloittaa 2025 hyödyntäen jo koulutettua henkilöstöä eli masennuksen ja ahdistuksen menetelmät vuorovaikutusohjanta (IPC) ja Cool Kids sekä käytöshäiriöiden vanhempainohjaus
- Seurannassa 2025 on realistista seurata sisällön toteutumista sekä sosiaali- että terveydenhuollossa
- Ei ole esitetty toimeenpanosuunnitelmaa, joka tukisi hyvinvointialueita

Lisäaikaa tarvitaan

- Kansallisella tasolla
  - AVI, STM, THL, ”kansallinen toimija” roolien selkeytys
  - Takuun piiriin kuuluvien menetelmien valinta
- Hyvinvointialueilla
  - Henkilöstön alueellisesti yhdenvertainen sijoittelu
  - Sosiaalihuollon roolista sopiminen
  - Henkilöstön koulutus
  - Toimintamallit terapiatakuun rooleihin, ohjaukseen ja palvelupolkuihin on sovittava
  - Seurantavälineiden käyttöönotto
- Yliopistoklinikoissa
  - Osaamisen ja kouluttamisen koordinaation ja seurannan rakenteisiin
  - YTA-sopimukset sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmistä ja menetelmätuesta
- Sosiaalihuollon koordinaation ja koulutusrakenteen sopiminen, keskittämisasetusta vastaava säädöspohja

Kustannustehokkain vaihtoehto on toteuttaa rekisteriseuranta 2026-2027

Haasteet:

- Hyvinvointialueiden tietojärjestelmähankinnat kesken, päivitykset tietorakenteisiin järkevää tehdä vasta uusiin järjestelmiin
- Uusien järjestelmien käyttöönotto vie hyvinvointialueilla toimijoiden huomion ja ajan vielä pitkään

Lisäajan hyödyt:

- Tietojärjestelmät saatu uusittua ja käyttöön
- Vuosi aikaa valmistella ja viestiä sosiaalihuollon kirjaaminen ja parantaa terveydenhuollon tietojen luotettavuutta
- Sosiaalihuollon tiedon kertyminen velvoittavaa syksyllä 2026, ei tarvita erillistä toimintamallia terapiatakuun toteutukseen

Yhteenveto

THL pitää hyvänä

- Kohderyhmän ikärajausta
- Lähetteettömyyttä
- Painotusta lyhyisiin, strukturoituihin ja vaikuttavaksi osoitettuihin menetelmiin
- Digin rajaamista pois takuun piiristä
- Sosiaalihuollon mukanaoloa
- Jatkuvuus vuodesta 2020 tehdylle strategiselle työlle ja investoinnille koulutuksiin
- Mahdollisuus henkilöstön pitovoiman lisäämiseen

THL suosittaa toimeenpanon vaiheistusta

- Takuun piiriin ensin jo koulutetut vaikuttavat menetelmät
- Takuun seuranta 2026
- Täysimittaisen terapiatakuun toimeenpanosuunnitelma vaatii työtä